

važnimi spremembami. Sklenila se bo pogodba z Ogrsko, kakor se sliši, za dobo 20 let, in sklepale se bodo trgovinske pogodbe z zunanjimi državami. Kmetu je vse na tem, njegov prospek ali pogin je od tega odvisen, ali bodo v teh nagodbah in pogodbah njegovi pridelki dovolj varovani. Ljudsko šolstvo se bo popolnoma spremenilo. Narodnostne razmere bodo dobile nove oblike. Vse to sicer vemo, ne vemo pa še natančne izpeljave, od katere je končno vendarle vse odvisno. Ako se vse te zadeve rešijo dobro, blagor Avstriji in nam! Ako bi imeli nesrečno roko, bi bil to le vir novih zamotanih razmer in nesrečnih prepričkov. Za to mora biti vsakemu, ki res avstrijsko misli, veliko na tem ležeče, da se vsa vprašanja ugodno, v dobrem smislu rešijo.

In sedaj vas vprašamo: Ali hočete v dobiti tako velikih dogodkov ostati brez lista, brez zanesljivega poročevalca in modrega svetovalca??? Gotovo ne! Za to pa: Naročite si „Slovenskega Gospodarja!“

Novo ministrstvo.

Spitzmüllerju se ni posrečilo sestaviti novega ministrstva. Zato je cesar poveril to nalogo češkemu grofu Klam-Martincu, ki je ministrstvo sestavil takole:

Predsedstvo in poljedelstvo: grof Klam-Martinc; uk in bogočastje: baron Husarek; notranje zadeve: baron Handel; javna dela: baron Trnka; železnice: baron Förster; pravosodje: baron Senk; trgovina: dr. Urban; domobranstvo: baron Georgi; minister za Galicijo: dr. Bobžinski; minister za Nemce: dr. Baernreither.

Odkar je padel poljski grof Bađeni, v Avstriji ni bilo Slovana kot ministrskega predsednika. Zdaj po dolgi dobi sedi zopet avstrijski Slovan, češki grof Klam-Martinc, na sedežu ministrskega predsednika. To dejstvo navdaja seveda vse avstrijske Slovane z zadovoljstvom, ker je s tem doma in na zunaj dokazano, da Slovani niso določeni v Avstriji samo za podrejena, ampak tudi za vodilna mesta.

Kolikor nam je znano, je novi ministrski predsednik veren katoličan, neupogljiv Avstrijec in zaveden Ceh. Kdorkoli bi žalil avstrijsko mišljenje — proti njemu bi znal novi ministrski predsednik nastopiti gotovo z največjo odločnostjo in ostroostjo. V tem oziru bi postopal proti vsem narodom enako. Skiljenja čez meje ne bo trpel nobenega. Kot vedno zvesti državljani odobrujemo to stališče. Sploh pa nam ni treba mnogo govoriti o načelih novega ministrskega predsednika, ako povemo, da je bil do zadnjega izmed najvernejših zaupnikov, prijateljev in spremljevalcev pokojnega prestolonaslednika Franc Ferdinanda.

Novo ministrstvo čakajo velike naloge, največja med njimi je pač preureditev Avstrije. Sicer ni verjetno, da bi se s preurejanjem začelo že sedaj med vojsko, toda priprave se bodo brezdvomno začele. Novi ministrski predsednik mora uresničiti veliko umetnost, da okrepi Avstrijo in obenem stori vse narode, kolikor mogoče, zadovoljne. Za prečitev razmer na Češkem si je poklical kar dva češka Nemca v kabinet, dr. Urbana in dr. Baernreitherja. Za to Slovenci in Hrvati tembolj obžalujemo, da ni pri-

vzel nobenega Jugoslovana v kabinet, kajti izmed vseh ministrov ni nobenega, ki bi količkaj natančneje poznal razmere na jugu naše države.

Razven preureditve Avstrije na znotraj se morajo rešiti kmalu še tudi druge važne zadeve. Z Ogrsko je treba končoveljavno skleniti nagodbo in pripraviti trgovinske pogodbe z zunanjimi državami. Upamo, da v tem oziru novi ministrski predsednik, ki je sam velik posestnik, ne bo pripustil, da bi se oškodovala pravična kmetijska stvar.

Vse svoje naloge hoče novi ministrski predsednik rešiti, kolikor je mogoče, po državnem zboru. To je tembolj verjetno, ker so v kabinetu tudi državni poslanci dr. Urban in dva odlična politika, nemški dr. Baernreither in poljski dr. Bobžinski, katerim ne more biti vseeno, ali se vlada z državnim zborom ali brez državnega zbora.

Nov zunanji minister. — Druge spremembe.

Komaj smo se dovolj poučili o enem važnem dogodku v naši Avstriji, že stojimo pred drugim. Minister zunanjih zadev baron Burian je odstopil. Za zunanjega ministra je imenovan grof Otokar Černin, naš bivši poslanik v Bukarešti. Baron Burian ne stopi v pokoj, ampak je postal skupni finančni minister in upravitelj Bosne in Hercegovine. Dosedanji skupni finančni minister knez Hohenlohe, bivši tržaški namestnik, je postal najvišji dvorni komornik. Dosedanji najvišji dvorni komornik knez Montenuovo je stopil v pokoj.

Spremembe so zelo važne. Grof Černin je istako kakor grof Klam-Martinc vzet iz kroga Franc Ferdinandovih zaupnikov, za to pošten, veren katoličan in navdušen, kremenit Avstrijec. Po narodnem mišljenju je zmeren, pravičen Nемец. Baron Burian in knez Hohenlohe pa sta nam itak znana.

Naše žrtve za domovino.

Žalostno poročilo je došlo k dobri Germovi rodbini v St. Ilj v Slov. gor., da je padel na italijanskem bojišču sin Pavel, zadet od laške granate. Se le 20 let star, je dal svoje mlado življenje za cesarja in domovino. K vojakom je odšel lansko leto meseca aprila. Bil je že dvakrat ranjen, enkrat na Ruskem, drugkrat na Italijanskem. Še par dni poprej je pisal svoji ljubi materi za god ter ob enem vsem domačim poslal srčna voščila za božične praznike, prav kakor bi slutil, da pozneje tega več ne bo mogel storiti. Izrazil je v pismu tudi željo, da bi že rad videl skoraj zopet svoje domače, a božja volja je bila drugačna. Rajni je bil priden in marljiv mladenič ter povsod priljubljen. Bil je tudi ud Marijine družbe. Dragi Pavle! Počivaj mirno v tuji zemlji, rešen si zemeljskega trpljenja, tvoja duša pa uživa rajsko veselje!

K Sv. Jakobu v Slov. gor. smo dobili žalostno poročilo, da je Jožef Dajčman od domačega domobranskega pešpolka, star 21 let, na tirolski bojni črti bil od sovražne krogle zadet naravnost v glavo in je bil takoj mrtev. Že lani meseca julija je bil na ruskem bojišču precej ranjen, vendar pa je kmalu okrevljal in se zopet podal na južno bojišče. Vedno je bil navdušen in vnet bojovnik za domovino in ce-

sarja. Kakor njegovi junaški sobojevniki semkaj poročajo, je bil naš Jožek pri stofinji zaradi svojega lepega vedenja in veselega srca jako priljubljen.

Žalostno vest je dobila rodbina Roškar v Pobrežju pri Mariboru. Na južnem bojišču je zadet od sovražne krogle, padel v cvetu svoje mladosti (star 22 let) v izpolnjevanju svoje dolžnosti za cesarja in domovino sin desetnik Janez Roškar. Srčno si je želel še enkrat videti svoje starše in drago mu domovino, a usoda mu ni bila mila. Svojo še tako mlado in junaško dušo je izročil Bogu pri Riftenbergu pri Gorici.

Iz bojišča nam je prišla žalostna vest, da je laška granata uničila mlado življenje vrllega mladeniča iz župnije Sv. Anton v Slov. gor., 21-letnega Ionaca Vršič. Hudo nas je zadela ta izguba, ker je rajni bil vzor pridnega mladeniča, veselje svojih staršev, ponos naše mladeniške Marijine družbe ter vsem nam ljub in drag znanec in prijatelj. Bridka žalost nas navdaja ob misli, da se nam ne vrne nikdar več naš dragi Nacek, katerega smo vsi tako radi imeli in v katerega družbi smo se vedno vsled njegove vedre in šaljive narave radi nahajali. Mirno spavaj, predraga naš Ignac, v nam neznanem tujem grobu in vživaj v nebesih večno veselje, saj si zdaj tam v bližini svoje nebeske Matere in Kraljice, kateri si v življenju bil vedno zvest otrok in udani častilec. Cenjeni rodbini Vršičevi kakor tudi č. g. kaplanu Srečku Vršič, bratu rajnega, pa bodi izraženo naše iskreno sožalje. — Ožaloščeni starši imajo še dva sina v vojni službi in najstarejši, Franc, je bil priča bratove smrti.

Na laškem bojišču je padel Jakob Kovačec, doma od Sv. Andraža v Slov. gor. Padli je bil kot vrl slovenski junak odlikovan z dvema hrabrostnima kolajnama. Rajni je bil član Marijine družbe, vrl cerkveni pevec in zaveden Slovenec ter spoštovan pri vseh, ki so ga poznali.

Blagi Jakob, tam počivaj brez bridkosti, brez ovir in pri Jezusu zavživaj večni pokoj, večni mir!

Desetnik Franc Kelbič, doma od Sv. Marijete ob Pesnici, je bil zadet od sovražne granate na južnem bojišču. Rajni je bil odlikovan z 2 hrabrostnima kolajnama, s srebrno II. vrste in bro-nasto. Ko se je ta novica raznesla med vojaki, je bil vsak ginjen do solz in reklo se je: Škoda zanj! Bil je sicer male postave, a krepke narave. Izdržal je vsak naval ter se boril mnogokrat kakor lev. V imenu 11. stotnije vam, dragi starši in znanci, izrekam sožalje! Martin Fras.

Došla nam je iz tirolskih sneženih planjav žalostna vest, da je Ivan Gaišt, doma v Sikoľjah pri Cirkoveh, padel, zadet od sovražne granate. Daroval je svoje mlado življenje za dom in cesarja. Bil je priden fant, zvest cesarju in domovini do zadnje ure. Za njim močno žalujejo mati, sestre, brata in oče, ki se nahaja že 11 mesecev na italijanski fronti. Padli je zapustil pozemeljsko življenje v starosti 21 let. Na veselo svidenje tam gori nad zvezdami, ker on je zaspal junaške smrti. Ivan bode spaval ta čas, dokler ne bo zapel angelske trobente glas!

Iz italijanskega bojišča je prišlo žalostno poročilo, da je bil od sovražne krogle zadet v trebuh Vinko Horvat od Sv. Ane na Krembergu. Zapušča ženo in štiri majhne otročice. Bil je veliko let predsednik bralnega in pevškega društva. Veliko se je trudil za povzdigo cerkvenega in narodnega petja, posebno veliko je storil za bralno društvo, koder je dostikrat nastopil kot pevec in igralec na odru. Kolikokrat je društvo uprizorilo kakšno igrjo, je skoraj vsikdar imel kakšno ulogo, katero je vsikdar

LISTEN

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

(Dalje.)

Mislil, da je bil ono noč, ko je odhajal tržaški regiment na bojišče, ves doma ostali Trst zbran k slovesu na kolodvoru. Marsikatero oko se je srčno zasolžilo, ko je udarila godba pred pripravljenim viakom cesarske himne in je tisočernih, mladih, vojaških src zagrmel zadnji: Z Bogom!

Na vseh kranjskih, štajerskih, in ogrskih postajah, kjerkoli je postal vlak, smo bili od občinstva burno-veselo pozdravljeni in obilno pogoščeni z jedjo in pijačo. V zahvalo za pozdrave in gostitev je naša godba vselej zakročila par veselih in poskočnih.

Med to res veselo vožnjo sem bil ponosen, da nisem ostal kje doma za pečjo, ampak, da se vozim pred godbo in burnimi klici navdušenja na vojsko, nad — sovražnika.

Hlažno, nekako tuje in boječe so nas sprejemali v Galiciji. Na nekaterih večjih postajah ni bilo žive duše razen uradnikov. Zdi se mi, da so ti ljudje že tedaj nekako slutili, da bo vojska za nas ukajoče, pa tudi za nje — krvava svatba.

Celih pet dni smo se vozili z rajanjem v duši, med bogatimi gostitvami za telo. Petega dne, pozno zvečer, v gosti megli in vlivajočem dežju smo izstopili na gališki postaji Zidaczow. Naprej poslani

stotnik našega polka, ki nas je čakal na kolodvoru z vozovi, mi je ošepnil:

„Saperment! V gradu Ljubomirskega bo stanoval stab.“

Beseda — grad! Kako s pritajenim veseljem je mi ogledala srce in želodec. Prepričan sem bil, da nas bo koj po prestopu grajskega praga pozdravila grajska gospa in nežne kontese nam bodo po ondodni navadi ponujale krepilnega čaja.

Med vožnjo od postaje do grada nas je dež tako napral, da smo bili vsi do kože premočeni. Megleni mraz me je potresal po vseh udih, pa nisem bil prav nič nevoljen, saj sem gledal v duhu tople, lepo opremljeno sobico v gradu in kot vile dvoreče dame. Naš voz je pridrdral skozi mogočna grajska vrata na dvorišče. Tema in gosta megla sta nam še zakrivala grad.

Gospod oberst je kriknil po luči; a živa duša se ni prikazala, da bi nam posvetila in pokazala pot v grad, o katerem sem že med potjo tako sladko sanjal. Čakali smo v dežju na dvorišču in stari je robančil nad grajsko nečujnostjo. Nič ni pomagalo čakanje: luči in grofovskih lakajev ni bilo od nikoder. Zagrabiti smo morali za v vojski najbolj varno palico: Pomagaj si sam!

Po dolgem tavanju in cokljanju po blatru smo se vendar pritipali v grad. Vrata so bila na stečaj odprta, a po hodnikih in sobanah je bilo tiho in mirno kot v grobu. . . . Z žepnimi vžigalicami smo svetili in kresili okrog. Vse odprto, vse prazno. Celo okna so bila odprta, a sobe prazne, niti stolca za sedeti ni bilo. Gosta megla se je valila po sobanah in mraz nas je potresal na pohodih skozi prazne — grajske

dvorane. Nobeden ni govoril, le tu in tam je kateri iz jeze in nevolje glasno pljunil. Gospod grajskiak je menda pričakoval našega poseta, pa je tudi skrbno skrnil sebe, grajske dame in celo sobno opremo do zadnjega stolca.

Mokri smo bili vsi, da so nastale luže, kjer je kateri malo postal. Sedaj pa nič suhe preobleke, nič gorkoga čaja in gola tla za postelj. Klelo in upravičeno godrnjalo se je ono noč iz ust nas vseh, ki smo bili vsi prepričani, da, četudi v vojski, bomo imeli vendar vsaki večer zasluženo, gorko ležišče. Tavalj smo lačni, mokri in premraženi do jutranje zore po odmevajočih hodnikih.

Se le ko se je danilo, so nam prinesli vojaki nekaj vlažne slame za pod glavo. Drugi so pofegli, jaz ne, ker me je preveč majal in otepal mraz. Vsak je trdil, da se je ono noč za življenje nevarno prehladil. Kaj še! Niti domači nahod se ni nikogar poprijel. Oči so me skelele, ker nisem celo noč nič spal in v srcu mi je poganjalo prepričanje: vojska bo nekaj drugega kot Trst. Tamkaj je sicer Bosanec pometal z menoj cesto in nekaj kapljic krvi sem poodil na konju, imel sem pa vsako jutro svoj zajutrek, bogat obed, okusno večerjo in krono vsemu temu — mehko toplo in gotovo postelj. V Galiciji, če tudi je posejana z gradovi, vsega tega ne bo, ker je — vojska. . . .

Take sem gruntal in tako bridke korenine so poganjale v mojem razvajenem srcu, ko mi udari skozi odprto okno na uho glas — cerkvenega zvonca. Vem, da mi nikoli prej ali slej ni ljubki glas zvonca tako nežno tolažilno zavalčkal v ušesu in srcu kot tokrat, ko sem se čutil tako zapuščenega in osame-